

TURINYS

Pratarmė 14

I

Lietuva išlenda iš pelkių

1. *Didžioji mįslė: kodėl lietuviai išliko?* 21

Tautos, kurių nebėra • Duoklininkai ir žirgšeriai • Iš pelkių – į šviesą

2. *Kodėl nukirsdavo galvas žuvusiems priešams (liūdna Žvelgaičio istorija.)* 30

Lietuviai ieško taikos • Žvelgaičio žygis į Estiją • Galvų kapojimo paslaptis • Pasikorusių žmonių mįslė • Pirmasis lietuviškas žodis, užrašytas istoriniuose šaltiniuose • Ką galime vadinti pirmąja viešųjų ryšių akcija Lietuvoje

3. *Kodėl nusizudė kunigaikštis Daugerutis* 43

Vendeno pilis • Kas buvo Daugerutis, Visvaldis ir Folkvinas • Kaip lietuviai sudarinėdavo sutartis • Kam rūpėjo sučiupti Daugerutį • Kodėl Daugerutis pas vėles iškeliavo vienas • Ar lietuviai buvo susimokę prieš Daugerutį • Kaip susiklostė kitų šios istorijos herojų likimas • Kas būtų buvę, jei...

5. *Didžioji Mindaugo gyvenimo meilė – Morta* 110
 Ryškiausia tarp moterų • Ar Morta mylėjo savo pirmąjį vyrą Vismantą • Ar karalienė Morta valdė Lietuvą
6. *Vaišvilkas – išduotas sūnus, kraugeriškas pagonis ar ryžtingas vienuolis* 117
 Iš nuoskaudos – į vienuolyną • Tėvo autoritetas • Nelaimėlis Eustatijus iš Riazanės • Mirtinas kūmo Levo smūgis
7. *Pirmasis politinės žmogžudystės tyrimas* 125
 Popiežiaus įgaliotinio vizitas • Paskutiniai Mindaugo gyvenimo metai • Kariūnai ir kauliukai • Du Treniotos kirčiai
8. *Kaip karaliaus žudikas šventuoju tapo* 134
 Kas geriau: žūti ar sprukti? • Keršto žygiai • Daumanto kalavijas • Šventasis Timotiejus
9. *Kodėl nukirsta Cėsių komitūro galva buvę gabenama Lietuvon* 139
 Kodėl Lengvenis įtiko Mindaugui • Konfliktas su našėniškiais • Lietuvos valdovai – žyniai • Mėginimas nusižudyti ir išpirka • Lengvenio kerštas
10. *1262 metai. Kaip pagrobti katedros duris?* 146
 Kodėl lenkai mums – „lenkai“, o ne „poliakai“ • Žmogus, išleidęs Vokiečių ordiną • Iš anksto suderėtas karo grobis

III

Kaip buvo kuriama valstybė

1. *Kas atkeršijo už Mindaugo mirtį (keturių žirgininkų paslaptis)* 155
Negeras ženklas • Koks likimas laukdavo sąmokslininkų • Giminaičiai – ir atrama, ir priešai • Paslaptieji leičiai
2. *Kaip buvo įkurtas Vilnius* 160
Puodynų istorijos • Ir supoškėjo kirviai... • Žmogus iš niekur • Mūro mįslė • Kodėl Vilnius? • Vilnius – baltų Amerika? • Pilies kalno papėdėje • Rusėnų ir vokiečių pėdsakai • Miestas, gimęs iš kunigaikščio valios • Kas tikra Gedimino sapno legendoje
3. *Kaip senovės lietuviai spręsdavo problemas* 178
Silkių mįslė • Kada Jogaila pirmą kartą pamatė jūrą
4. *Kaip į Lietuvą atkeliavo viduramžių euras* 183
Kai baltai su vikingais prekavo • Lietuviški pinigai ir viduramžių „euras“ • Lietuviška kapa
5. *Ar išgyventume viduramžių Kernavėje* 188
Medinis miestas ant kalvų • Ką gali papasakoti spynos • Kodėl kernaviškiai neatstatė miesto (aitvarų paslaptis) • Vampyrų ir kiti nelabieji
6. *Kodėl išnyko jotvingiai* 198
Karingieji jotvingiai • Paskutiniojo jotvingių vado Skomanto mįslė • Jotvingių pamokos

IV

Lietuvių tikėjimas

1. *Lietuvių nekropolis paslaptys* 209
Kada atsiranda kapinės • Lietuviškasis nekropolis • Kur dingio lietuvių kapai • Gerbk savo priešą
2. *Didžiojo kunigaikščio Algirdo mįslė: ar jis tikėjosi atgimti* 215
Kur sudeginti Algirdo palaikai • Pasakos apie Sigutę mįslė • Reinkarnacijos idėja – jotvingių palikimas?
3. *Ar Vilniuje tikrai stovėjo Perkūno šventykla* 222
Ką kalba senieji istorikai • Kapinės po katedra • Apie ką byloja ugnies pėdsakai • Mūro laiptų paslaptis • Intriguojanti alternatyva

V

Neįtikėtinos istorijos

1. *Kas sieja Gedimino pavaldinį su nacistinės Vokietijos generolu Erichu von Mansteinu* 235
Gedimino pavaldinio Mansto istorija • Įžymusis perbėgėlis • Vokiečių aristokratas
2. *Ar lietuviai buvo barzdočiai?* 239
Barzdoti ar bebarzdžiai? • Ilgais ar trumpais plaukais?

3. *Politinė intriga prieš Kęstutį* 243
 Galėjo būti ir taip... • Kaip Vokiečių ordinas Lietuvoj šnipinėdavo • Ordinas jaukinasi Jogailą • Ar Vaidila buvo įtakos agentas • Ordino pasiuntinys aplanko Kęstutį • Permaininga Jogailos ir Kęstučio kova • Pirmojo oligarcho pėdsakais • Lemiamas Ordino smūgis Kęstučiui
4. *Izenburgo kunigaikščio išsišokimas* 258
 Pavėlavėlis Izenburgo kunigaikštis • Kodėl svetimšalis taip veržėsi į Lietuvą
5. *Kada į Lietuvą atėjo pirmasis Landsbergis* 262
 Kaip lietuviai su vokiečiais bendraudavo • Permainų vėjai
6. *Ar Jogaila nukirtė galvą Tegartui* 265
 Priešo pilys pašonėje • Buvo ar nebuvo?
7. *Kaip susitaikė Vytautas ir Jogaila* 269
 Skirgailos bėdos • Misija su neįprasta pabaiga
8. *Henriko IV apsilankymas Lietuvoje: sugriauta Kreivoji pilis, ant miesto pamauta Karigailos galva, nupirkti du berniukai* 273
 Būsimojo Anglijos karaliaus nuotykių Vilniuje • Liūdnas Karigailos likimas • Kodėl grafui prireikė dviejų lietuvių berniukų • Kokia Derbyo grafui nauda iš kelionių į Lietuvą

9. *Kaip gyvenę priešai: Marienburgo paslaptys* 279

Prieglobstis nuskriaustiesiems • Kaip Ordino broliai saugodavosi nuo šnipų • Ar tikrai lietuviai su lenkais norėjo pasikęsinti į didįjį magistrą von Plaueną • Kas apvogę Vokiečių ordiną • Higienos ir kiti ypatumai

10. *Paskutinę Vytauto kelionę paslaptys* 285

Kelionę po Dzūkiją • Ar buvo sąmokslas prieš Vytautą

***Post scriptum* 290**

***Ilustracijų sąrašas* 293**